aadlis suurt meelepaha. Kogu A. valitsemise aja kannatas Venemaa veel Peeter I (vt.) sõdade ja reformide tagajärjel tekkinud rasket majanduslikku depressiooni. Eriti rõhutud olid talupojad, kellel lasus peaaegu terve maksukoorem. Lisaks sellele halvendas talupoegade olukorda valitsuse toetus aadli püüdeile süvendada pärisorjust. Suuri ohvreid nii raha kui inimeste näol nõudis ka sõda Türgiga 1735—39. — Balti provintsid suutsid ainult pikkamööda kosuda Põhjasõja hävitusist. Rahvaarv ja kultiveeritud maa-ala suurenesid küll kiiresti, kuid mitte samal määral rahva jõukus. Üldise majandusliku depressiooni ning suurte riiklikkude koormiste kõrval põhjustas seda peamiselt talurahva õigusliku seisundi järjekindel halvenemine Venemaa eeskujul. Seda iseloomustab teataval määral tuntud O. F. v. Rosen'i (vt. ka *Suppl.*) memoriaal. Selle tõttu said ka väikesed linnad, kelle peamiseks tuluallikaks oli kauplemine talurahvaga, ainult vaevaliselt kiratseda. Suurte linnade kaubandust halvas aga Peterburi konkurents. Peterburis võimule lähedalseisvate kaasmaalaste toetuse varal õnnestus aadlil koondada enda kätte peaaegu terve maa administratiiv- ja kohtuvõim. Ainult keisrinna surma tõttu jäi saavutamata nn. Budberg-Schrader'i (vt. J. G. v. Budberg) Liivimaa maaõiguse eelnõu kinnitus. Majandusliku viletsuse tõttu saadi ka hariduse alal teha vähe. Tähtsamaks sündmuseks sel alal oli täieliku piiblitõlke ilmumine eesti keeles 1739. Talurahva hulgas, kes oli pettunud maailmast ja kelle vaimseid tarbeid ei suutnud rahuldada ametlik kirik, leidis head pinda herrnhuutlaste liikumine, mis eriti pärast krahv N. L. v. Zinzendorf'i (vt. *Suppl.*) külaskäiku Baltimaile a. 1736 võitis enese poole suurema osa maarahvast. See on eesti rahva hulgas esimesi suurejoonelisi vaimseid liikumisi, millest meil teateid.

P. Б. Сл.; В. Ключевскій, Курсъ русской истории V (1923); A. Tobien, Die Agrargesetzgebung Livlands I (1899); A. v. Transehe-Roseneck, Gutsherr und Bauer in Livland im 17. und 18. Jahrhundert (1890); J. Eckardt, Livland im achtzehnten Jahrhundert (1876). *E. T.*

ANNERSTEDT, Klas (Claes), rootsi ajaloolane ja raamatukoguhoidja, sünd. 7. (1. ?) VI 1839 ukj. Upsalas, omandas 1869 dr. phil. astme, oli a-st 1868 Upsala ülikooli dots. ja 1879—82 prof.; ta astus juba 1869 Upsala ülikooli raamatukogu teenistusse ning oli 1883—1904 raamatukoguhoidjaks; surn. 20. XI 1927 ukj. Stokholmis. — A. on saanud ajaloolise koolituse tuntud rootsi uurijailt F. F. Carlson'ilt ja K. O. Malmström'ilt. Ta silmapaistvamaks uurimistööks on kolmeköiteline teos „Upsala universitets historia" (Upsala, 1877—1914) ühes lisadega (5 annet), mis käsitleb Upsala ülikooli ajalugu 1477—1792. Eesti ajaloo seisukohalt väärib mainimist oma aja kohta hea uurimus „Grundläggningen af svenska väldet i Livland 1558—1563" (*ibid.*, 1868).

Sv. biogr. lex. (1920); H. Schück, Claes Annerstedt † („Nordisk Tidskrift för Bok- och Biblioteksväsen" 1928). *H. S.*

ANNIST (end. perekonnanimi kuni 1936 **Anni**), **August,** kirjandusteadlane ja kultuuritegelane, sünd. 16. I 1899 vkj. Viljandimaal Võisiku v. taluniku pojana, õppis Leie-Lätkalu valla- ja Kolga-Jaani khk.-koolis, 1912—18 Tartu kommertskoolis ja 1919—23 Tartu ülikooli filosoofiateaduskonnas, mille lõpetas magistri astmega eesti keele ning eesti ja üldise kirjanduse alal. A. oli 1924—27 ülikooli teaduslik stipendiaat ja täiendas õpinguid Helsingi, Bonni ja Pariisi ülikoolis; ta omandas 1935 dr. phil. astme. Aa. 1929—36 oli ta ajutine ülemäärane abiõppejõud eesti ja üldise kirjanduse alal Tartu ülikoolis, on a-st 1936 eradots., a-st 1938 dots. Ta tegi kaasa Vabadussõja ja sai seal haavata. — A. on võtnud osa rea organisatsioonide asutamisest ja olnud neis lühemat või pikemat aega aktiivselt, sageli ka juhtivalt tegev: Eesti Noorsoo Rahvuslik Liit (asutatud 1917), Eesti-Soome Üliõpilasklubi — pärastine Akadeemiline Hõimuklubi (1920), Akadeemiline Emakeele Selts (1920), E. Ü. S. „Veljesto" (1920), Üliõpilaste Karskusühendus (1921), Akadeemiline Kirjandusühing (1924), Kultuurtahtelise Noorpõlve Koondus jt. A. on agaralt osa võtnud EKS-i tööst eestseisuses, toimkondades ja raamatajakirja „Elava Teaduse" toimetajana a-st 1931. A-i toimetusel on ilmunud raamatud: „Mõtteid valmivast intelligentsist" (Tartu, 1923), „Soome maa, rahvas ja kultuur" (*ibid.*, 1924), „Koidula ja Almbergi kirjavahetus" (*ibid.*, 1925), „Dünamis" (*ibid.*,